

שני מוסדות ללימוד עברית במוסקבה, אך הם משמשים בעיקר להוראה פוליטית. הם מוסדות של משרד החוץ הסובייטי. ב־מוסדות אלה מלמדים רק עברית מודרנית. גם באוניברסיטת מוסקבה קיימת מחלקה לעברית, אך היא ברמה נמוכה מבלינגרד. יהודים רבים סיפרו לפרופ' מירון כי לימוד עברית אינו מהווה פשע בברה"מ, אך אם רוצים מוצאים עונות־לוחאי אתרים. יהודי אחד סיפר לו כי פגעו בו לאו זחקא בגלל לימוד עברית אלא על כך שבמוסד מסויים הגין על זכותו של יהודי אחר לעלות לישראל. לא פיסרו אותו אך הורידוהו בדרגה וקיבצו משכורתו החודשית מ־210 רובל ל־140 רובל...

פרופ' מירון ביקש פגישה עם חברי אגודת הסופרים הסובייטית ורצה לשוחח עם קטיב וסימונוב, אך לא נענו לבקשתו. הוא הזכיר למארחיו כי היו כמה סופרים עברים בברית המועצות, כתיים לגסקי, אברהם פרימן, שמעון הבונה ועוד. עשייתם ריהביליטציה להרבה סופרים, גם בידיש, למה לא להם? עזרו לנו לחפש את כתבי היד שלהם. נדפיס אותם אצלנו! הם רשמו את בקשתי ולא השיבו דבר, מספר פרופ' מירון.

באגף העברי של ספרות סאלטיקוב־שצ'יך ריץ בלנינגרד מצא כתיי עברים נדירים, כגון כתבייד מן האוסף הקראי של פירקוביץ, מכתבים של מנדלי מו"ס, תגי"כ מהמאה העשירית, גוסחים לא ידועים של "תחכמוני" ועוד.

פרופ' מירון תמה מדוע אין מלמדים יידיש בברה"מ, ושאל "איפה ההגיון? עברית, שאתם אומרים שהיא שפת הציונות — כן, ואילו יידיש שפת היהודים עממים ודמוקרטים — לא?" מארחיו השיבו לו תשובה פורמלית: בעיית השפות היא בעיית טריטוריאלית: "אם ניתן ללמד במוסקבה יידיש ידרשו מחר אוקראינים, באשקיריים,

● **ברה"מ מותר ללמד עברית**
באוניברסיטאות אולם לימוד עברית באופן פרטי כמוהו כפשע, מוסר הפרופ' דן מירון, אחד ממשלחת הישראלים שביקרו בברה"מ. פרופ' מירון, שהוא פרופיסור לספרות עברית באוניברסיטת תל־אביב, סיפר למר מ. מיזלס כתב "מעריב" כי ביקר במחלקה ללשונות שמיות באוניברסיטת לנינגרד. בראש מחלקה זו עומד יהודי תלמיד־חכם ומומחה ללשון עברית מרוסיה הלבנה, פרופ' ויניקוב, שלמד בישיבה והיה תלמידו של גוסין. הוא משמש כמרצה לעברית ול־עברית. כל מי שלומד עברית חייב גם בלימוד עברית.

פרופ' ויניקוב הראה לפרופ' מירון כמה עבודות של תלמידיו. תלמידה אוקראינית, לא־יהודיה, גרטה לאשקו, כתבה שני מתקרים על המגילות הגנוזות ותרגום אונקר לוס. תלמיד אסטוני, ששמו ארמה, לא־יהודי, המתמחה בספרות עברית חדשה חיבר מחקר על עגנון. תלמיד ששמו גרך כתב מחקר על הפועל בשפה העברית המודרנית בהשוואה לעברית בימי המשנה וימי הביניים. תלמידה ארמנית חיברה מחקר על מגילות ים המלח ותלמידה יהודיה, ששמה גלוסקינה, בתו של רב ליטאי גילתה במחקרה 13 כתבייד חדשים של אלחריזי.

לשאלת פרופ' מירון איך אירע הדבר שמתלקחו מהציאה כל כך הרבה תלמידים מבריקים שאינם יהודים נענה, כי צעירים יהודים נמשכים יותר למקצועות ריאליים ואם הם לומדים מקצועות הומניים הם מעדיפים מקצועות רוסיים.

בבחינות הגמר במחלקה בלנינגרד צריך לכתוב מחקר על פרק בתנ"ך, פרק בקוראן ופרק בארמית, מספר פרופ' מירון. כמו כן קיימת מחלקה ללימוד עברית באוניברסיטה של גרוזיה בטיפליס. הפרופיסור ל־עברית הוא גרוזי, ששמו גיאורגי צריטלי תלמידו לשעבר של הפרופסור ויניקוב. יש

ישראלים „הושיטו עזרה חשובה במיוחד בדרג של מחלקות וגדודים“.

האתיופיים מודים כי לולא נצחון ישראל ביוני 1967 היתה כיום ארצם נתונה לחץ ערבי קשה מגשוא, אך גם ישראל מפיקה תועלת מהאינטרסים האתיופיים. למשל, ברור שמאמץ אתיופי לפטרל את חלקו הדרום-מזרחי של ים-סוף כדי למנוע השבתת נשק מדרום תימן לחזית השחרור האריתריאית מוסיף לביטחון השייט באזור.

„ישנו איפוא פער לא מבוטל בין המצב האמיתי של היחסים, כותב מר סלפטר, שהם אולי מן הקרובים שיש לאתיופיה עם ארץ אחרת לבין ביטויי החיצוניים בעיקר בזירות בינלאומיות“. אתיופיה רואה צורך להימנע מהזדהות יתירה עם ישראל מתוך הנחה שזה דרוש לייצוב מעמדה כבכירה במדינות המנהיגות את ארגון אחדות אפ-ריקה אשר חלק מחבריו נמצאים במצב מלחמה עם ישראל.

משקפים בבירה האתיופית סבורים ש- במקרה של שאלה גורלית לישראל יכריע אצל הקיסר רגש האהדה העמוק ותחושת הקירבה עתיקת הימים כלפי ישראל. מר סלפטר מדגיש, כי אתיופיה היא הארץ החשובה ביותר לישראל ביבשת אפריקה, ואתיופיה אמנם רואה את חשיבותה של ישראל קודם כל בתחום הביטחוני. לכן אין טעם לשנות את העדיפויות ע"י העברת המאמץ לתחום הכלכלי; אך אפשר ורצוי לשנות את העדיפויות בקרב ארצות אפריקה ע"י העברת יותר סיוע טכני לאתיופיה.

שאלה מעניינת מעלה מר סלפטר בסוף מאמרו: מה יקרה לקשרי ישראל אתיופיה כאשר הקיסר יתלק מהשלטון?

מניחים כי במקרה כזה תקום ממשלת טכנוקראטים שתהנה מתמיכת הצבא ואז יימשכו כמקוה הקשרים הכלכליים וייתכן כי ישראל תבקש להרחיב את היקף הסיוע הטכני. כמו כן אין להוציא מכלל אפשרות שאז תבליט אתיופיה בזירה הבינלאומית את יידידותה כלפי ישראל ביתר חופשיות. דבר זה מוביל עתה על ידי התפקיד שממלא הקיסר כמנהיג אפריקה הרואה צורך להתחשב בגוש הערבי החזק בארגון מדינות אפריקה. **יעקב הרמגל**

ארמנים וכו' את אותה הזכות ללימוד השפות שלהם במוסקבה". הם טענו כי רצו לפתור בעייה זו באופן טריטוריאלי בבירור בדיג'אן, אך זה נכשל ולא באשמתם...

פרופ' מירון השיב למארחיו כי זוהי תשובה פורמלית, כי אי אפשר להשוות אוקראינית עם יידיש, „תרבות אינה צומחת בעיר“, אמר להם.

כאשר הציג הפרופ' מירון לסגן יו"ר בריתות הידידות ישראל ברה"מ פרסום אנתולוגיה כפולה רוסית-עברית, השיב הלה: „תחילה צריכה ישראל להפסיק את התעמולה האנטיסובייטית“...

● „אתיופיה ארץ נוצרית מהותיקת בעולם רואה עצמה כבר מאות בשנים נתונה לתוקפנות ערבית ורואה בערבים את האיום העיקרי על ביטחונה. תחושה זאת גברה בשנים האחרונות כאשר לגורמים המדיני, הגזעי והדתי נוסף האלמנט ה"אידיאולוגי" כותב אליהו סלפטר שליח „ה" ארץ" באתיופיה.

הוא מסביר כי הסומאליים הטוענים ל"חלקים מזרחיים של אתיופיה והחזית ל"שחרור אריתריאה הרוצה לנתק את המחוז הצפוני מהארץ, דוגלות באידיאולוגיה פרו-קומוניסטית ועיקר המיכתם באה מארצות ערב ה"מתקדמות". אתיופיה רואה איפוא בישראל את בעלת-בריתה הטבעית והעיקרית ושותפות האינטרסים מושתתת במידה רבה על הצורך לעמוד מול התוקפנות הערבית. אך לא רק בין חוגי השלטון יש לישראל יידידים רבים ונאמנים, אף כי בעיני ה"אינטליגנציה הצעירה מזהה הסיוע שמגישה ישראל לאתיופיה עם המימסד השמרני ה"שליט. אתיופיה וישראל מעדיפות שלא להרבות בדיבור על סוגי שיתוף-הפעולה בין שתי הארצות שהוא כטחוני בעיקרו, „אם כן“, כותב מר סלפטר „כל העיר (כנראה אדיס אבבה) החל משגרירי מדינות ועד נהגי מוניות מדברים על כך“.

מר סלפטר נאלץ להסתייע בספרו של פרופ' רוברט הס מאוניברסיטת שיקאגו שכתב בספרו על אתיופיה שיצא לאור אשתקד: „יועצים ישראלים מילאו תפקיד גורלי באימון קציני מודיעין וקציני בטחון אתיופיים...“ והוא גם מטעים, כי ה'